

Колку европската дипломатија е перверзна. За неполни 24 часа Ха-виер Солана го смени мислењето за статусот на Косово и буквално ги про-воцираше двете зајадени страни во спорот, со несвесна тенденција да ја ради-

виот став на Ругова - во Европа има место за нови држави. Што на ова ќе одговори популарниот професор по кривично право Ѓорѓи Марјановиќ? Тој има еден и константен одговор - Европа е к...а или ороспија. Можеби, по ова што

ка да го зачува Косово, што е природно и национално право на државата Србија, но од друга страна не сака да дозволи 1,8 милиони косовски Албанци да циркулираат низ нејзината територија. Тоа значи дека не сака нејзините граѓани,

КОСОВО НЕ Е ЗА ДРЖАВА - СРБИЈА НЕ Е ЗА СО КОСОВО!?

кализира состојбата. Солана беше во Белград и на Тадиќ и на Коштуница им порача - нема промена на границите во регионот, став кој го поддржа и Дорис Пак. Утредента, за време на посетата на Приштина, Солана му го пренесува но-

на ваков или сличен начин го практикува. Истовремено, се поддржуваат двете страни во нивните тврдокорни позиции и на крајот истиот тој Солана ќе притиска за изнаоѓање компромисно решение за проблемот. "На Балканот дојдовме за

како што ги прикажува косоварите, да можат да патуваат во Белград, Ниш, Нови Сад и на други места. Дали моделот - повеќе од автономија, помалку од независност - би го решил ова прашање?

ДЕ ФАКТО Е НЕЗАВИСНО

Од друга страна, косовските Албанци поведени од желбата за сопствена држава не нудат никакви факти и аргументи за тоа колку Покраината е способна да функционира како државотворен субјект кога таму владее раката на башибозукот. По сè изгледа дека двете страни не знаат што сакаат и како да дојдат до целта. Меѓународната заедница го знае тоа. Можеби затоа досега толерираше состојба статус кво. Етничката поделба на Покраината сè повеќе влегува на мала врата како опција која заслужува внимание. Аналитичарите и дипломатите ја занемаруваат опасноста од слични сценарија во Босна и во Македонија каде состојбите на етнички план се идентични. Косовските Албанци ги интересира само независност. Некои тврдат дека Косово веќе де факто е независно и дека му недостасува само меѓународно признание. Сепак, за независноста Приштина треба да преговара со САД и со ЕУ, а не со Белград, бидејќи Косово денес е зависно од големите сили. По 1999 година Приштина и Белград немаат никакви врски. Денес Косово е независно од Србија, но е зависно од Вашингтон и од Брисел. Мал е бројот на оние кои сметаат дека Косово треба еднострано да прогласи независност. Таа опција би му нанела штета на народот во Покраината. Има и поборници кои сметаат дека државноста треба да се оствари со нова војна, во која нема да бидат поштедени ниту меѓународните организации во протекторатот. Како и да е, ниту еден косовски политичар не смее да се врати дома од преговорите доколку не донесе потпис за независност на Косово. Сепак, најголемиот неус-

■ Пишува: **Мишко ТАЛЕСКИ**

да останеме, исто како во Германија во 1945 година", рече еден американски дипломат по стационирањето на НАТО трупите на Косово. Со тоа Балканот стана првиот европски протекторат. Речиси сите држави на Полуостровот се слаби, почнувајќи од Босна, преку Србија и Црна Гора, Македонија до Албанија. Оттука, зошто Америка и Европа ги замешаа своите прсти во нашиов регион? Дел од одговорот е заснован на моралот и етиката, но дел се базира и на уверувањето дека ова подрачје е многу опасно и дека не смее да се остави ниту една држава надвор од контролата на големите сили, бидејќи би можела да иницира тензии. Но, еднаш треба да почне да се говори со вистинските тези, а не со дипломатски речник кој никогаш не се совпаѓа со реалните состојби на теренот. Администрацијата на ООН на Косово трае премногу долго, а резултати нема. Таа не успеа да донесе просперитет на косовското општество, ниту да осигура полна безбедност во најсиромашниот и етнички најподелен регион во Европа. Збрки сè уште има, а во наредниот период тие ќе се мултиплицираат. Доколку косовското прашање не се реши во полза на Белград тогаш на политичката сцена во Србија ќе застанат антидемократски сили, кои сè уште го форсираат големосрпското прашање низ целиот Балкан од Босна, преку Хрватска и Црна Гора до Македонија. Белград са-

Денес косоварите се колнат дека ако Косово добие државност, ќе ги штити правата и слободите на малцинските заедници.

Зошто досега тоа на дело не го прикажаа, туку дозволија со крв да ги намачкаат рацете по примерот на воените злосторници од просторите на поранешна Југославија? Приштина падна на тој тест. Таа не е зрела да гарантира безбедност.

Како и да е, ниту еден косовски политичар не смее дома да се врати ако од преговорите не донесе потпис за независност на Косово.

Поделбата на Покраината е најмалку посакуваното решение за Западот. Конечно ќе мора да се изнајде соодветно решение, кое ќе биде резултат на компромис, а не наметнат проект за двете страни.

Солана беше во Белград и на Тадиќ и на Коштуница им порача - нема промена на границите во регионот, став кој го поддржа и Дорис Пак. Утредента, за време на посетата на Приштина, Солана му го пренесе новиот став на Ругова - во Европа има место за нови држави.

Така, не знаејќи веќе која опција да ја застапува, тој едно зборува во Србија, а друго на Косово.

Зрчки сè уште има, а во наредниот период тие ќе се мултиплицираат.

"ЗРЕЛАТА" ДИПЛОМАТИЈА НЕЗРЕЛО "ПОРАЗЕНА"!

пех на косовските власти во изминатиов шестгодишен период е дозволувањето речиси сите Срби да бидат протерани од нивните вековни огништа. Денес и Ругова, и Косуми, и Харадинај, се колнат дека доколку Косово добие државност, ќе ги штити правата и слободите на малцинските заедници. Зошто досега тоа на дело не го прикажаа туку дозволија со крв да ги намачкаат рацете по примерот на воените злосторници од просторите на поранешна Југославија? Приштина падна на тој тест. Таа не е зрела да гарантира безбедност. Тоа се само реторики и празни зборови. Од една страна, ветуваат безбедност, а од друга, сè повеќе зачестуваат нападите на радикалните групи врз малкуте Срби, кои и покрај притисокот за заминување сепак останале на Косово. Оние Срби кои се вратиле во своите домови се соочуваат со разни видови дискриминација, јазични бариери, сиромаштија, исклучување на струјата само затоа што се Срби и сл. Оттука, само со здружени напори на САД и на ЕУ може да се дојде до вистинско решение за малото балканско место. Обединетите нации ја немаат моќта да дојдат до модел за иднината на Косово. Таа формула беше успешна во Босна и Херцеговина, со потпишувањето на Дејтонската мировна спогодба пред десет години, потоа на Косово во 1999 година и во Македонија со охридскиот Рамковен договор од 2001 година. Сепак, Американците и Европејците не можат така лесно да ги здружат своите политичко-дипломатски сили. Досега се согласија само околу тоа да ја исклучат

поделбата на Косово и неговото обединување со друга земја или регион од соседството. Јасен алтернативен план сè уште нема. Вашингтон денес е преокупиран со Авганистан, Ирак, Северна Кореја. Америка има многу поважни работи од Косово. Администрацијата на Џорџ Буш се противи на независноста на ирачки Курдистан. Зошто тогаш би поддржала независност на Косово? Ќе има ли повторно двојни стандарди?

КЛУЧНА ЗЕМЈА НА БАЛКАНОТ?

Ако Америка им препушти на ОН да го решаваат косовското прашање со тоа ќе му се даде шанса на Белград, но и ќе се лимитира американскиот ризик во целата работа. Неспорно дека за Вашингтон Србија е клучната земја на Балканот. Можно ли е оттука повеќе да ги поддржи тезите на Белград отколку на Приштина во процесот на решавањето на статусот на Косово? Оваа теза заслужува посеопфатна анализа. Брисел, пак, е окупиран со прашањата околу Уставот на ЕУ и приемот на нови членки. Не сака да ѝ вети на Србија брзо членство во Унијата, иако тоа е морковот во преговорите околу Косово. Европа е поделена по прашањето за статусот. Видовме дека и Солана не знае веќе која опција да ја застапува, па едно зборува во Белград, а друго во Приштина. Велика Британија и Германија се подготвени да ја признаат независноста на Косово, додека Италија, Франција и земјите од Југоисточна Европа се про-

тиват на такво решение. Најмалиот заеднички именител на сите спротивставени страни е тоа прашање да ѝ се препушти на Светската организација. Но, можниот неуспех на ОН се навестува и во неодамнешниот извештај од Њујорк во кој се спомнува опасноста од неможност за донесување решение за Косово. Во извештајот нејасно се сугерира следна фаза во преговорите со бројни услови што, пак, ја заплеткува целата ситуација и ѝ наметнува уште поголема комплексност. Таквиот обид да се заобиколи целото прашање со префрлување на топката од една на друга страна може да доведе до обновување на албанското насилство. Тогаш тоа би можело да доведе и до српска воена акција на северот на Косово за заштита на српските енклави. Крајниот исход од тоа би била поделба на Покраината - најмалку посакуваното решение за Западот. Но, тоа е резервната опција на Белград. Насилниот расплет на ситуацијата ќе претставува сериозен удар за американската и за европската дипломатија и нивниот престиж во светот. Тоа ќе биде катастрофален пораз за нив. Превенцијата мора да следи сега, а не пост фестум. Повеќе не смее да се дозволи меѓународна интервенција на Балканот. Тоа ќе претставува лош пример за Ирак и за Авганистан. Брисел и Вашингтон треба да им дадат одврзани раце на ОН и во рамките на меѓународните стандарди конечно да се изнајде решение кое ќе биде резултат на компромис, а не наметнат проект за двете страни.

ЕДНО СЕЛО ВО ДВЕ ДРЖАВИ!?

Постојат уверувања дека доколку Косово се здобие со државност, новата меѓународна граница буквално ќе преполови многу села што, пак, би можело да биде извор на многу тензии меѓу локалното население. Камените столбови кои ја одбележуваат административната граница меѓу Косово и Србија делат многу обработливи ниви и куќен имот во повеќе села. Ако косовските Албанци ја добијат државноста која ја бараат, почитувајќи ги сегашните граници меѓу Косово и Србија, во тој случај може да се случи една нива или една куќа, според катастарските скици, да припаѓаат на две држави. Албанските селани кои живеат на Косово во близина на границата со Македонија се соочуваат со слични проблеми. Познат е случајот во пограничниот предел околу Танушевци каде жителите имаат нива која половина припаѓа во Косово, а половина во Македонија. Случајот со српските села на границата меѓу Косово и Србија е уште посложена. Како и да е, крајот на приказната сè уште не се гледа. Сапунската опера сè уште ќе трае. Како "Династија" е.